

OBSAH:

ÚVOD	1
CÍL	1
1. KAPITOLA	2
NÁSTIN VÝVOJE BANKOVNICTVÍ ÚVOD.....	2
CÍL	2
A)	3
VZNIK PENĚŽ A VÝVOJ PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ	3
<i>Poznátky z obecné ekonomie.....</i>	3
Směna a směnné prostředky	3
Vývoj mincovnictví.....	3
Monometalismus /bimetalismus.....	4
Náhrada plnohodnotných peněz v oběhu	4
Obchodní úvěr a směnka	4
Bankovně úvěrová emise peněz	5
Demonetizace stříbra a zlata.....	6
Moderní bankovně úvěrová emise oběživa	6
B)	7
PROCES VZNIKU A VÝVOJE EVROPSKÉHO BANKOVNICTVÍ	7
C)	9
VÝVOJ ČESKÉHO BANKOVNICTVÍ.....	9
<i>Období let 1918 až 1953</i>	9
Bankovníctví po rozpadu Rakouska-Uherska	9
Situace po 1. světové válce	9
Léta německé okupace	10
Bankovní systém po 2. světové válce.....	10
Etapa bankovních reforem v 50. letech	10
Vývoj ve 2. polovině 80. let.....	11
<i>Vývoj po roce 1989.....</i>	11
Legislativní a institucionální změny	11
Vznik nových bank	12
Další bankovní zákony	12
Rozdělení Československa.....	13
Další změny po roce 1989.....	13
Klíčové pojmy 1. kapitoly	15
ČÁST DRUHÁ.....	17
OBCHODNÍ BANKOVNICTVÍ.....	17
ÚVOD	17
CÍL.....	17
2. KAPITOLA	18
OBCHODNÍ BANKA JAKO EKONOMICKÝ SUBJEKT	18
ÚVOD	18
CÍL.....	18
A)	19
FINANČNÍ TRH A OBCHODNÍ BANKA.....	19
<i>Charakteristika a funkce finančního trhu.....</i>	19

Subjekty na finančním trhu	19
Poslání finančního trhu.....	19
Funkce finančního trhu.....	19
Členění finančních trhů	20
<i>Poslání obchodní banky</i>	21
Transakce obchodních bank	21
Banka jako dlužník a věřitel.....	22
Vlastní kapitál banky.....	22
B)	23
BILANCE (ROZVAHA) OBCHODNÍ BANKY	23
<i>Aktiva</i>	23
<i>Pasiva</i>	24
<i>Zvláštnosti bilance obchodní banky</i>	24
C).....	25
VLASTNÍ KAPITÁL OBCHODNÍ BANKY	25
<i>Charakteristika vlastního kapitálu</i>	25
Funkce vlastního kapitálu.....	25
Minimální výše vlastního kapitálu	26
Kapitálová přiměřenost	26
Zvýšení vlastního kapitálu	27
D).....	27
ČLENĚNÍ OBCHODNÍCH BANK	27
<i>Struktura bankovních produktů</i>	28
Univerzální banky	28
Specializované banky	28
<i>Rozsah poskytovaných služeb</i>	29
Maloobchodní bankovníctví.....	29
Velkoobchodní bankovníctví	29
<i>Členění obchodních bank podle vlastnictví</i>	30
Soukromé banky.....	30
Družstevní banky.....	30
Veřejnoprávní vlastnictví bank	30
E) BANKOVNÍ ASOCIACE	31
Klíčové pojmy 2. kapitoly	32
Cvičení 2.	32
3. KAPITOLA.....	33
BANKOVNÍ OBCHODY	33
ÚVOD	33
CÍL	33
A)	34
PŘEHLED OBCHODŮ BANK.....	34
<i>Tradiční členění obchodů bank</i>	34
Aktivní obchody.....	34
Pasivní obchody	34
Neutrální (mimobilanční) obchody	34
<i>Výnosy z bankovních obchodů</i>	35
Poznámky k poplatkové politice obchodních bank.....	35
B)	36
RIZIKA BANKOVNÍCH OBCHODŮ.....	36
<i>Riziko obecně</i>	36
<i>Rizika bankovních obchodů</i>	36
Celkové riziko	37
Omezení rizika	40

C).....	40
KLIENT	40
<i>Definice klienta banky</i>	40
Základní definice klienta.....	40
Definice klienta z hlediska segmentace.....	40
<i>Typy klienta</i>	41
Základní třídění:.....	41
Fyzická osoba občan.....	41
Fyzická osoba podnikatel.....	41
Právnícká osoba.....	42
<i>Doklady o právní subjektivitě nejčastějších typů klientů a forma zápisu těchto dokumentů do smluvních dokumentů</i>	45
<i>Ověřování zahraničních veřejných listin</i>	48
Přehled států, s nimiž má Česká republika uzavřenu dohodu o právní pomoci.....	48
Listina nepochází ze státu, s nímž máme uzavřenu dohodu o právní pomoci.....	49
Úmluva o zrušení požadavku ověřování zahraničních veřejných listin.....	49
Listina nepochází ze smluvního státu „Úmluvy“.....	49
Výjimečné postupy.....	50
Klíčové pojmy 3. kapitoly.....	50
Cvičení 3.....	51
4. KAPITOLA	52
HLAVNÍ ZÁSADY ŘÍZENÍ OBCHODNÍ BANKY	52
ÚVOD.....	52
Cíl.....	52
A).....	53
CÍL ŘÍZENÍ.....	53
<i>Úloha vedení banky</i>	53
B).....	54
ZÁKLADNÍ ÚKOLY VEDENÍ BANKY.....	54
C).....	54
BEZPEČNOST A ŘÍZENÍ RIZIKA.....	54
<i>Rizika v bankovním obchodě</i>	55
D).....	56
ŘÍZENÍ LIKVIDITY A RENTABILITY.....	56
<i>Likvidita</i>	56
<i>Rentabilita (výnosnost)</i>	57
<i>Rekapitulace hlavních zásad obchodní politiky banky</i>	57
E).....	58
ŘÍZENÍ BILANCE BANKY.....	58
<i>Řízení aktiv</i>	59
Likviditní politika.....	59
Úvěrová politika.....	60
Řízení zásob cenných papírů.....	61
Řízení hmotných aktiv.....	61
<i>Řízení pasiv</i>	62
Řízení depozit (depozitní politika).....	62
Řízení vlastního kapitálu a dividend.....	63
Propojené řízení aktiv a pasiv banky.....	65
F).....	65
BANKOVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM.....	65
<i>Úkoly finančního účetnictví</i>	66
<i>Požadavky kladené na účetnictví</i>	67

<i>Bankovní informační systém jako nástroj řízení obchodů (controlling)</i>	67
G).....	68
REGULOVÁNÍ BANKOVNÍCH OBCHODŮ CENTRÁLNÍ BANKOU	68
<i>Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách</i>	68
<i>Pravomoci České národní banky</i>	69
<i>Pravidla obezřetného chování</i>	69
Řízení likvidity a tvorba povinných minimálních rezerv (PMR)	69
Kapitálová přiměřenost	70
Úvěrová angažovanost	70
H).....	70
ETICKÉ ZÁSADY PODNIKÁNÍ BANK	70
<i>Bankovní tajemství</i>	70
<i>„Praní špinavých peněz“</i>	71
<i>Samoregulace bank</i>	73
Klíčové pojmy 4. kapitoly	74
Cvičení 4	74
ČÁST TŘETÍ	75
AKTIVNÍ A PASIVNÍ OBCHODY	75
ÚVOD	75
Cíl	75
5. KAPITOLA	76
OBCHODY BANK S ÚVĚROVÝMI AKTIVY A PASIVY, JEJICH CENY	76
ÚVOD	76
Cíl	76
A)	76
ÚVĚROVÉ AKTIVNÍ A PASIVNÍ OBCHODY	76
<i>Úvěr</i>	77
<i>Úloha banky</i>	77
<i>Úrok jako cena peněz</i>	77
<i>Úroková marže</i>	78
<i>Primární a sekundární úvěrové zdroje</i>	78
B).....	78
<i>ÚROKY, ÚROKOVÁ MÍRA (SAZBA)</i>	78
<i>Základní pojmy</i>	78
<i>Nominální a reálná úroková míra</i>	79
<i>Diferenciace úrokových měr</i>	80
<i>Hlavní faktory ovlivňující bankovní úrokové sazby</i>	81
<i>Vztah mezi úrokovými sazbami mezibankovního trhu a sazbami banky</i>	82
<i>Vlivy na změny a úroveň úrokových měr a sazeb</i>	82
<i>Konstrukce úrokových sazeb pro potřeby smluv mezi bankou a klientem</i>	84
C).....	84
PROPOČTY ÚROKŮ	84
<i>Úrokový výnos</i>	84
<i>Úrokový výnos (obchodnický úrokovací vzorec)</i>	85
<i>Úroky z úroků (složené úrokování)</i>	86
<i>Úrokové náklady u spotřebních půjček</i>	87
<i>Roční úroková sazba pro spotřební úvěry</i>	87
D).....	88
SOUČASNÁ A BUDOUCÍ HODNOTA PENĚZ	88
<i>Úročitel</i>	88
<i>Odúročitel (diskont)</i>	89

Shrnutí.....	90
Klíčové pojmy 5. kapitoly.....	91
6. KAPITOLA	92
AKTIVNÍ OBCHODY.....	92
ÚVOD.....	92
CÍL.....	92
A).....	93
PODSTATA BANKOVNÍHO ÚVĚRU A JEHO FUNKCE.....	93
<i>Úvěr jako finanční kategorie.....</i>	<i>93</i>
Obchod penězi.....	93
Vznik úvěru.....	93
Kredit.....	94
Funkce úvěru.....	94
B).....	95
ÚVĚROVÉ OBCHODY BANK.....	95
<i>Hlediska členění úvěrů.....</i>	<i>95</i>
Obvyklá hlediska členění úvěrů.....	95
Vybrané bankovní úvěry.....	97
<i>Kontokorentní úvěr.....</i>	<i>97</i>
<i>Směnečné úvěry.....</i>	<i>98</i>
Eskontní úvěr.....	98
Akceptační úvěr.....	99
Avalový (avalský, ručitelický) úvěr.....	101
<i>Lombardní úvěr.....</i>	<i>101</i>
<i>Spotřební úvěr.....</i>	<i>104</i>
Krátkodobé spotřební úvěry.....	104
Střednědobé a dlouhodobé spotřební úvěry.....	104
<i>Vybrané středně- a dlouhodobé úvěry.....</i>	<i>106</i>
Dlouhodobé úvěry.....	106
Veřejné úvěry (s podporou státu nebo zprostředkované).....	107
C).....	108
ZÁSADY A RIZIKA ÚVĚROVÝCH OBCHODŮ.....	108
<i>Hlavní zásady úvěrových obchodů.....</i>	<i>108</i>
<i>Úvěrové riziko a jeho význam pro banky.....</i>	<i>108</i>
D).....	109
PRŮBĚH POSKYTNUTÍ A ČERPÁNÍ ÚVĚRU.....	109
<i>Žádost o poskytnutí úvěru.....</i>	<i>109</i>
Ústní jednání.....	109
Písemná žádost.....	109
<i>Prozkoumání žádosti.....</i>	<i>110</i>
<i>Jednání o zajištění úvěru.....</i>	<i>110</i>
<i>Jednání o splácení úvěru.....</i>	<i>112</i>
<i>Uzavření úvěrové smlouvy a poskytnutí úvěru.....</i>	<i>112</i>
<i>Kontrola plnění úvěrových podmínek.....</i>	<i>113</i>
E).....	114
PENĚŽNÍ A KAPITÁLOVÉ INVESTIČNÍ OBCHODY.....	114
<i>Peněžní investiční obchody.....</i>	<i>115</i>
Peněžní investiční obchody na mezibankovním trhu.....	116
Prodej cenných papírů volného trhu.....	117
<i>Kapitálové investiční obchody.....</i>	<i>118</i>
Nákup dluhových cenných papírů.....	118
Nákup dividendových hodnot, akcií, podílových listů atd.....	118
Nákup kapitálových účastí.....	118

Klíčové pojmy 6. kapitoly	119
7. KAPITOLA.....	121
PASIVNÍ OBCHODY	121
ÚVOD	121
CÍL	121
A)	122
CHARAKTERISTIKA PASIVNÍCH OBCHODŮ	122
Druhy pasivních obchodů	122
B)	123
ÚROKOVÉ SAZBY Z DEPOZIT	123
C)	124
JEDNOTLIVÉ DRUHY PASIVNÍCH OBCHODŮ	124
<i>Vklady na viděnou</i>	124
<i>Vkladní knížky</i>	125
<i>Depozitní certifikáty</i>	125
<i>Vkladové listy</i>	126
<i>Termínované (termínové) vklady</i>	126
Revolvingové termínované vklady	126
<i>Dluhopisy (obligace)</i>	127
<i>Stavební spoření</i>	128
ÚVĚR	129
ÚROKY ZE STÁTNÍ PODPORY	129
ÚROKY z vkladů	129
VKLADY	129
<i>Penzijní připojištění</i>	130
Shrnutí	132
POJIŠTĚNÍ DEPOZIT	132
<i>Fond pojištění vkladů v ČR</i>	132
Organizace fondu	132
Poskytování náhrad z prostředků fondu	133
E)	133
ÚVĚRY OD CENTRÁLNÍ BANKY	133
<i>Diskontní úvěr</i>	134
<i>Reeskontní úvěr</i>	134
<i>Lombardní úvěr centrální banky</i>	135
<i>Další typy úvěrů</i>	136
Krátkodobý překlenovací úvěr	136
Refinanční úvěr na běžném účtu	136
Klíčové pojmy 7. kapitoly	137
ÚVOD	138
CÍL	138
8. KAPITOLA.....	139
TUZEMSKÝ PLATEBNÍ STYK.....	139
ÚVOD	139
CÍL	139
A)	140
PLATEBNÍ STYK, NÁSTIN JEHO HISTORICKÉHO VÝVOJE	140
<i>Historie</i>	140
B)	140
PENÍZE JAKO PŘEDMĚT PLATEBNÍHO STYKU	140
<i>Hotovostní a bezhotovostní peníze</i>	141

Hotovostní peníze.....	141
Bezhotovostní peníze	141
Nevýhody hotovostních peněz	141
C).....	142
PRÁVNÍ ZÁKLADY PLATEBNÍHO STYKU V ČR	142
D)	142
HOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ STYK	142
<i>Služby bank v hotovostním platebním styku</i>	<i>142</i>
Zásobování hospodářství penězi	143
Noční trezor.....	143
<i>Rizika hotovostního platebního styku.....</i>	<i>143</i>
E).....	143
BEZHOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ STYK	143
<i>Bankovní účet klienta jako základní podmínka bezhotovostního platebního styku.....</i>	<i>144</i>
Založení účtu, smlouva o účtu.....	144
<i>Systém bezhotovostního platebního styku v ČR.....</i>	<i>145</i>
Systém ABO (= automatizace bankovních operací)	145
Směrové kódy bank.....	146
Clearingové centrum	146
<i>Mezibankovní platební styk a zúčtování.....</i>	<i>146</i>
<i>Nejvýznamnější nástroje bezhotovostního platebního styku</i>	<i>147</i>
Příkaz k úhradě.....	147
Příkaz k inkasu	148
Šek.....	148
Směnka	150
Slovníček směnečných pojmů	153
F).....	155
VÝZNAM PLATEBNÍHO STYKU	155
<i>Náklady</i>	<i>155</i>
<i>Rizika bezhotovostního platebního styku.....</i>	<i>156</i>
<i>Přínosy platebního styku</i>	<i>156</i>
<i>Očekávání.....</i>	<i>156</i>
Očekávání klientů.....	156
Očekávání banky	157
Klíčové pojmy 8. kapitoly	158
Cvičení 8	159
9. KAPITOLA	160
ZAHRANIČNÍ PLATEBNÍ STYK.....	160
ÚVOD.....	160
CÍL	160
A).....	161
PŘEDPOKLADY FUNGOVÁNÍ ZAHRANIČNÍHO PLATEBNÍHO STYKU	161
<i>Vymezení pojmu</i>	<i>161</i>
<i>Korespondenční vztahy</i>	<i>161</i>
Typy účtů	162
<i>Technické předpoklady.....</i>	<i>162</i>
SWIFT.....	162
Příkazy dálkopisem	164
Příkazy k úhradě poštou	165
B) NÁSTROJE ZAHRANIČNÍHO PLATEBNÍHO STYKU	165
<i>Hladké platby</i>	<i>165</i>
Průběh hladké platby.....	165
Šek	166

Bankovní šek	167
Soukromý šek	168
<i>Směnka</i>	169
Dokumentární platby	169
<i>Dokumentární akreditiv</i>	169
Některé zvláštnosti transakcí s dokumentárními akreditivy	169
Uskutečnění akreditivního obchodu	170
Formy dokumentárního akreditivu	173
Další členění dokumentárních akreditivů	174
Dokumenty používané v dokumentárních obchodech	175
<i>Dokumentární inkaso</i>	178
Závěr	180
<i>Bankovní záruky</i>	180
Typy bankovních záruk vystavovaných bankou	180
Formulace záruk	181
Poskytnutí bankovní záruky	182
Způsoby vystavení bankovní záruky	182
Převod záruk	182
Záruky přijaté	182
<i>Další nástroje zahraničního platebního styku</i>	182
Cestovní šeky	182
Platební karty	183
Směnárenské obchody bank, obchody s valutami	184
Klíčové pojmy 9. kapitoly	185
10. KAPITOLA	186
OBCHODY S CENNÝMI PAPÍRY	186
ÚVOD	186
CÍL	186
A)	186
OBCHODOVÁNÍ BANK S CENNÝMI PAPÍRY	186
<i>Emisní obchody</i>	187
<i>Nákupy a prodeje cenných papírů</i>	188
Nákup cenných papírů	188
Prodej cenných papírů	188
Banky na burze cenných papírů	189
<i>Úschova a správa cenných papírů</i>	189
<i>Uložení cenných papírů</i>	189
<i>Fúze a akvizice</i>	190
B)	190
CENNÉ PAPÍRY	190
<i>Akcie</i>	191
<i>Dluhopis (obligace)</i>	195
Dělení dluhopisů	197
Hodnocení dluhopisů (rating) na základě ekonomické situace emitenta	200
<i>Hypoteční zástavní listy</i>	202
<i>Pokladniční poukázky</i>	202
<i>Depozitní certifikáty</i>	203
<i>Směnky</i>	203
Převod směnky	204
Další typy a modifikace směnek	204
<i>Vkladové listy</i>	205
<i>Podílové listy</i>	205
<i>Finanční deriváty</i>	206

Účastníci trhu finančních termínových kontraktů typu FF	207
Termínové operace typu financial futures.....	207
<i>Operace typu „options“</i>	207
Finanční kupní opce (call option)	208
Finanční prodejní opce (put option)	208
Přednosti opcí.....	210
<i>C)</i>	210
ZÁKLADNÍ FORMY OBCHODŮ S CENNÝMI PAPÍRY.....	210
<i>Třídění</i>	210
Dle účelu sledovaného obchodními partnery	210
Dle termínů realizovaných kontraktů.....	211
Dle forem sjednaných obchodů.....	211
Dle způsobu, jakým je plnění kontraktu uskutečněno.....	211
<i>D)</i>	212
HLAVNÍ MÍSTA ČESKÉHO KAPITÁLOVÉHO TRHU S CENNÝMI PAPÍRY	212
<i>BCPP</i>	212
Formy obchodů uzavíraných na BCPP	213
Intervenční nákupy.....	214
<i>RM-System (RM-S)</i>	215
Klíčové pojmy 10. kapitoly.....	217
Cvičení 10	217
11. KAPITOLA	218
DEVIZOVÉ OBCHODY	218
ÚVOD	218
CÍL	218
<i>A)</i>	219
DEVIZOVÝ KURZ A JEHO VÝZNAM	219
<i>B)</i>	220
ZÁKLADNÍ OPERACE NA DEVIZOVÉM TRHU	220
<i>Promptní (spot) operace</i>	220
Konverze	221
Devizová arbitráž	221
<i>Termínové operace typu forward</i>	222
Swapy.....	223
Devizové operace typu „financial futures“ a „options“	224
Termínové kontrakty typu FF na drahé kovy.....	224
Klíčové pojmy 11. kapitoly.....	225
12. KAPITOLA	226
LEASING, FAKTORINGA FORFAITING	226
ÚVOD	226
CÍL	226
<i>A)</i>	227
LEASING	227
<i>Druhy leasingu</i>	227
Finanční leasing	228
Operační leasing.....	228
<i>Leasingová smlouva</i>	229
<i>Leasingové splátky</i>	229
<i>Výhody leasingu</i>	230
<i>B)</i>	231
FAKTORING	231

<i>Druhy faktoringu</i>	231
Pravý faktoring.....	231
Nepravý faktoring.....	231
Jednorázový faktoring.....	231
Revolvingový faktoring.....	231
Úplný faktoring (main-line faktoring).....	232
Vývozní faktoring.....	232
<i>Platební podmínky a poplatky</i>	232
<i>Náklady faktoringu</i>	233
<i>Průběh faktoringové transakce</i>	233
Tuzemský faktoring.....	233
Vývozní faktoring.....	234
<i>Výhody faktoringu</i>	234
C).....	234
FORFAITING.....	234
<i>Náklady forfaitingu</i>	236
<i>Přednosti forfaitingu</i>	237
Klíčové pojmy 12. kapitoly.....	238
ČÁST PÁTÁ.....	239
CENTRÁLNÍ BANKOVNICTVÍ.....	239
ÚVOD.....	239
CÍL.....	239
13. KAPITOLA.....	240
POSTAVENÍ A FUNKCE CENTRÁLNÍHO BANKOVNICTVÍ.....	240
ÚVOD.....	240
CÍL.....	240
A).....	241
POSTAVENÍ CENTRÁLNÍ BANKY VE DVOUSTUPŇOVÉM BANKOVNÍM SYSTÉMU.....	241
B).....	242
FUNKCE CENTRÁLNÍ BANKY.....	242
<i>Emisní funkce</i>	242
<i>Funkce banky bank</i>	242
<i>Funkce banky státu</i>	243
<i>Bilance centrální banky</i>	244
Bilance ČNB.....	244
C).....	246
CENTRÁLNÍ BANKOVNICTVÍ V ČR.....	246
<i>Hlavní organizační složky a řídicí orgány ČNB</i>	248
Klíčové pojmy 13. kapitoly.....	248
Cvičení 13.....	249
14. KAPITOLA.....	250
MĚNOVÁ POLITIKA CENTRÁLNÍ BANKY A BANKOVNÍ DOHLED.....	250
ÚVOD.....	250
CÍL.....	250
A).....	251
MĚNOVÁ POLITIKA A JEJÍ CÍLE.....	251
<i>Ovlivňování množství peněz v oběhu</i>	252
<i>Zaměření měnové politiky centrální banky</i>	252
Peněžní zásoba.....	253

B)	254
NÁSTROJE MĚNOVÉ REGULACE POUŽÍVANÉ CENTRÁLNÍ BANKOU	254
<i>Nepřímé nástroje měnového řízení</i>	254
Operace na volném trhu	255
Diskontní a úroková politika centrální banky	256
Povinné minimální rezervy	260
Devizová politika centrální banky	262
Prostředky devizové politiky.....	265
<i>Přímé nástroje měnového řízení používané centrální bankou</i>	266
<i>Měnová politika ČNB</i>	266
C).....	266
BANKOVNÍ DOHLED ČNB.....	266
<i>Udělování licencí</i>	267
<i>Metodická činnost bankovního dohledu</i>	267
<i>Jednotná bankovní licence</i>	268
Klíčové pojmy 14. kapitoly.....	269
Cvičení 14	269